

„Драга, па ми смо силоване!“ Овим се речима у једном вицу извесна „дама са тротоара“ обраћа колегиници, након што су установиле да је новчаница од сто евра којом су плаћене била лажна. Помало на сличан начин реаговали су и лидери напредњака, откривајући тешку изборну крађу тек онда када се испоставило да ће, и поред лаког флерта са њима, Ивица Дачић ипак завршити у загрљају Бориса Тадића.

Србији опет прети постизборна драма, иако, парадоксално, сами резултати никог иоле упућеног нису могли изненадити, с обзиром да су они – бар када се ради о односу између две највеће странке – већ месецима врло слични, са свега неколико процената предности на једну или другу страну. С тим да су на крају и једни и други добили нешто мање од очекиваног, а СПС пар процената више, што је Ивицу Дачића и учинило пр(а)вим победником овог још неокончаног изборног циклуса.

Заправо, једино право изненађење ових избора, мада је чак и оно било донекле наслућивано, јесте то што су радикали склизнули испод цензуса, са великим шансама да ту и остану. Интересантно је да се о томе у медијима веома мало говори. И можда читава ова актуелна напредњачко-дверјанска галама о „покраденим изборима“ – што не значи да није било, што би рекао Веља Илић, „крадуцкања“, такозваног гласања на „возић“, а посебно муљања са неважећим листићима – поред осталог, има за циљ и да мало забашури удео ове две странке у „удруженом подухвату“ потапања радикала као и овакве и онакве, али несумњиво доследне, проруске, антиевропске и антихашке српске парламентарне странке са дводеценијским стажом. И, што је посебно важно, странке која је увек међу првима објављивала најтачније изборне резултате, независно од тога да ли су јој они одговарали или нису.

Многи ће се због тога сада радовати, и то не само они са антирадикалског, про-западног дела политичког спектра. Напротив, вероватно су због тога најсрећнији управо напредњаци, а трљају сигурно руке и они у ДСС-у, рачунајући да би понеким разочараним радикалом могли мало ојачати своју инфраструктуру и све старије бирачко тело. Нису, разуме се, несрећни ни у ДС-у – а поготово су задовољни по ЕУ

канцеларијама и амбасадама.

Показало се да Србија ипак није Пенелопа и да се са на почетку друге деценије двадесет првог века са паролом „Србија чека Шешеља“ не може урадити много. Но, за цензус би вероватно и то било довољно да се Шешељ кандидовао лично, да су се мало мање бавили „издајником Николићем“ и да у задњим данима кампање медији попут РТС-а, „Курира“ и „Преса“ нису кренули да дижу Двери.

Знајући да немају богзна чиме да се похвале, сем „Ћиласовог“ моста и нешто Мркоњићевих аутопутева и обилазница, у владајућој странци су закључили да им је једина шанса да играју на расцепканост опозиције и дезавуисање напредњачке алтернативе. И, за разлику од осталог, у томе су били прилично успешни.

Знало се унапред да је обична бајка то да ће „многи“ некадашњи Тадићеве бирачи сада гласати за напредњаке, као што су се, наводно, непрестано „заклињали“ и обећавали у намештеним јављањима и коментарима по интернету и радио Фокусу. Наравно да неће. Као што ће се тешко догодити и обрнуто. (На крају су СНС и СРС у збиру добили нешто мање од онога колико су на прошлим изборима имали јединствени радикали.) Али су неки, реално љути и објективно разочарани, „евро-реформски“ бирачи можда могли гласање да прескоче, као што делом и јесу. И управо то ко ће у последњи час остати код куће, а ко ће ипак изаћи, јесте кључ успешне кампање и оно што увек уноси дозу неизвесности у изборна одмеравања.

Овога пута, пред други круг, постојала је опасност да код куће више остану напредњаци. Зато верујем да основни разлог овог СНС протеста управо и јесте да ободри и мотивише своје малаксале и разочаране бираче, којима су годинама пуњене уши причом о „сигурних“ 35-40 одсто и „најмање десет одсто предности над жутима“. И како сада те бираче мотивисати да изађу када се распршио санак о коначном доласку на власт? У том смислу, ма колико био ризикантан, противречан, неодговоран и нелогичан (покрадени смо, позивамо на устанак, не признајемо резултате, али и идемо у други круг – уосталом, дан пре него што је Николић објавио да одустаје од одустајања Београд је већ био прекривен његовим свежим плакатима и билбордима), Николићев потез ипак није потпуно бесмислен. Да није кренуо са причом о крађи, он би овај пут у другом кругу изгубио, такорећи, рутински, излазност би била много мања, апстинената би било на обе стране, а пресудили би сигурни гласови и партијска инфраструктура. Овако је улог подигнут, страсти успламсале, прича о изборној крађи покрила договор о влади ДС и СПС, а лопта пребачена у двориште демократа, где су већ помислили да су избори завршени и зато им је требало чак неколико дана да се се снађу и одговоре. Николић

сада ризикује катастрофу, али може да се нада и чуду. Плус има одличан алиби уколико исходом не буде задовољан.

ДС је својом контроверзном „кампањом контраста“ успео да неки проценат скрене од Николића ка Дачићу. Иако су то у суштини такође гласови за власт, они су, с обзиром на СПС-ову кампању и поруке које су – и овај пут – биле радикалне, евроскептичке, и скоро „антисистемске“, истовремено и „протестни“. Тако да међу оних „пропалих“ десетак одсто чистих патриотских и опозиционих гласова треба придодати и макар половину ових Дачићевих. Мада није сасвим ни искључено да ће Ивица, управо зато што је прагматичан и искусан политичар који углавном добро предосећа одакле ветар дува, овога пута више настојати да се и мимо кампање представи као нека врста социјалног и патриотског коректива владине политике – која ће, наравно, остати слична као што је и била.

Управо то што су резултати ђурђевданских избора испали готово идеални по власт и страни фактор један је од разлога што је теза о масовној крађи узела толико маха, и то не само међу онима који у томе траже алиби за своју политичку глупост и промашаје. Но, такав исход исто тако може бити и последица случаја, ситне корупције, или, пак, поменуте (не)способности једних или других актера. Као што је већ поменуто, изборних неправилности, мувања и куповине јесте било. НОПО је саопштио шта је све пронађено на основу само делимичног увида у тзв. неважеће листиће. И неке од примедби Двери делују сасвим уверљиво (мада их понекад сами компромитују бркањем баба и жаба, као што је она инфантилност када су међу озбиљне примедбе на изборни процес стрпали и „обарање сајта Двери“ током изборне вечери). Да и не говоримо о томе да је у Новом Саду, на пример, испред самог бирачког места ухапшен „лидер“ једне локалне странке која је прошла градски цензус док је исплаћивао „заслужне“ гласаче, што није изазвало готово никакву пажњу, иначе ревносих и у изборе максимално укључених српских медија.

Ипак, можда сам наиван, али мислим да нема тих пара због којих би једна странка после две деценије пристала на добровољну еутаназу и непрелазак цензуса, уколико се то заиста није догодило. Као што се и питам колики је коефицијент интелигенције потребан да би се схватило како онај ко заиста намерава да организовано и навелико краде на изборима сигурно неће те украдене листиће и џакове бацати уокло по контејнерима, као што је из СНС-а у први мах објављено?! Али то, опет, не значи да није потребна комплетна провера, па и пребројавање бирачког материјала (отприлике на линији онога што предлаже ДСС), што вероватно не би значајније променило исход, али би свима могло бити корисна лекција. Јер друштанце се очигледно мало опустило, укључујући ту и разне „цесиде“, независне, међународне и друге контролоре. Јавна је тајна да се ромским гласовима година тргује навелико, и ту се не ради о гласу или два, већ о

десетинама хиљада, али се сви праве блесави и о томе се скоро уопште не говори јер то није ни „политички коректно“, а ни политички исплативо. И ту је опет на делу фатална интересна спрега између површне квазиевропске „мулти-култи“ теорије, с једне, и оне најприземније „балканско-оријенталне“ праксе, с друге стране, која ће нам, ако се хитно не раскине, дефинитивно доћи главе.

И, коначно, кад већ говоримо о „спрегама“, није ли вам мало чудно да су пре четири године Николић и Вучић били много мирнији и опуштенији након пораза у председничкој трци, иако је он био заиста тесан и премда ни тада није било ништа мање гласина и чудних извештаја са терена? А још је необичније што се драма (са елементима трагедије и фарсе) прави сада, када разлика између ривала практично и нема, односно када су сведене на то ко ће брже и боље да нас води ка ЕУ и да ли је боља (Ђиласова) „народна канцеларија“, или пак она (Вучићева) „за брзе одговоре“. Другим речима, стиче се утисак као да их је тада са демократама повезивало нешто мање видљиво, а опет много јаче од тада очигледних и драматичних идеолошких разлика, као што су Косово, Хаг, ЕУ... И изгледа да их управо та мутна политичко-пословна позадина данас раздваја и чини овако непомирљивим противницима, много већим него што су онда били.

Другим речима, нису ли можда тада, пре четири године, пала нека обећања и договори који су се у међувремену изјаловили? Тачно је да разводи могу да буду болни, али највише фрустрација и електрицитетa увек изазивају до краја неостварене везе.